

Sorularla görme engellilere yönelik öğretmenliğe ilk adım rehberi

Eser sahibi: Eğitimde Görme Engelliler Derneği

**Hazırlayan: Eğitimde Görme Engelliler Derneği –
Öğretmenlik ve İstihdam Komisyonu**

Tasarım: Kazım Onur ÜNAL

Bu kitapçık, Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu tarafından desteklenen ve Sivil Toplum Geliştirme Merkezi'nin yürütücüsü olduğu BİRLİKTE: Yerel STÖ'ler için Kurumsal Destek Programı yararlanıcılarından olan Eğitimde Görme Engelliler Derneği tarafından, söz konusu hibe programı kapsamında hazırlanmıştır.

Bu kitabın yayın hakkı Eğitimde Görme Engelliler Derneği'ne aittir ve para ile satılmaz.

İçindekiler

Biz kimiz?

Giriş

1. Bölüm: Kurum içi ilişkiler, sınıf yönetimi ve teknoloji kullanımı

2. Bölüm: Görme engelli öğretmenlerin yasal hakları

Yararlanılan mevzuat ve resmi belgeler:

Biz kimiz?

Eğitimde Görme Engelliler Derneği'nin kurucuları arasında bulunan birkaç görme engelli genç, 2009 yılında "Görme Engelli ğrenciler Platformu" adıyla bir e-posta grubu oluşturdu. Bu grup ile amaçlanan görme engelli öğrencilerin kendi sorunlarıyla ilgili çözüm önerebileceği ve kaynak/materyal paylaşımında bulunabileceği online bir yapı oluşturdu. Kısa sürede hedef kitlesi tarafından benimsenen platform, bilgi paylaşımından çözüm nerisi üretmeye everildi; aktif olduğu illerde tanışma toplantıları düzenledi ve sorunlarını yüz yüze ortamlarda tartıştı. İlerleyen yıllarda platform artık sadece öğrencilerin değil, başta öğretmenler olmak üzere çeşitli meslekleri icra eden görmeyenler tarafından da takip edilmeye başlandı. Gündemdeki konularda görmeyenlerin eğitimi üzerine raporlar hazırlanmaya ve çeşitli projeler üretilmeye devam edildi. Geliştirdiği zm önerilerinin dikkate alınması ve projelerinin desteklenmesi noktasında bir tüzel kişiliğe haiz olmadığından glklkle karşılaşan platform, yoluna bir dernek çatısı altında devam etmeye karar verdi. Bu doğrultuda, eğitimin tüm öznelerini kapsayan Eğitimde Görme Engelliler Derneği, 28 Ocak 2013 tarihinde Ankara merkezli olarak kuruldu.

Eğitimde Görme Engelliler Derneği (EGED), görme engelli öğretmenlerin karşılaştığı sorunlara yönelik çözüm nerileri geliştirmeyi ve bunların uygulanması sürecini takip etmeyi amaçladığını tüzüğünde ve çalışma programında ilan etmiştir. EGED bu yönüyle, görme engelli öğretmenleri hedef kitlesi olarak ifade eden tek dernektir. Dernek kurulduğu 2013 yılından itibaren görme engelli öğretmenlerin mesleğini icra ederken karşılaştığı sorunların çözümüne yönelik birçok faaliyet gerçekleştirmiştir. Bunlardan bazıları şu şekildedir:

-Engelli ğretmenlerin atanması sürecinde kamuda görev yapma şartının aranmasına karşı hukuki girişimde bulunularak atamalara herhangi bir kamu kurumunda çalışanların da başvurabilmesi sağlanmıştır.

-Mazerete bağlı yer değiştirme uygulamasına engellilik durumunun eklenmesine katkıda bulunulmuştur.

-Ankara, İstanbul ve İzmir'de yerel görme engelli öğretmenler toplantıları düzenlenerek sorunları tespit etmiş ve geliştirilen çözüm önerilerini sürekli olarak Bakanlığa iletmifitir. Bu toplantıların online olarak da yürütülmesiyle birlikte katkısı alınan görme engelli öğretmenlerin sayısı 200 civarına ulaşmıştır.

-Görme engelli öğretmenlerin sorunlarına yönelik ülke çapında bir anket düzenlemiş ve o dönem görev yapan görme engelli öğretmenlerin yaklaşık

%30'una ulaşarak 327 kişinin katılım sağladığı anketin sonuçlarını bir rapor halinde yayımlamıştır. Anket sonuçları ayrıca 2018 FATİH Projesi Eğitim Teknolojileri Zirvesi'nde ve 2018 Engelsiz Bilişim Kongresi'nde sunulmuştur.

- Derneğin Uzaktan Eğitim Akademisi Projesi kapsamında görme engelli öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim kursları düzenlenmiştir. Bu kurslarda EBA, E-Okul ve MEBBİS gibi Bakanlığın geliştirdiği dijital uygulamaların kullanımının yanı sıra; özlük hakları, sınıf yönetimi ve kurum içi ilişkiler konuları da ele alınmıştır. Bu kurslara 50 dolayında görme engelli öğretmen katılım sağlamıştır.

- 2016 yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığı'nın engelli öğretmen ataması kapsamında göreve başlayanlardan "öğretmen olabilir" ibaresi içeren sağlık raporu istemesi üzerine, Sağlık Bakanlığı ile iletişim kurulmuş; adı geçen Bakanlık tarafından görme engelli öğretmen adaylarına bu raporu verme konusunda şüphe duyan sağlık kurulları uyarılmış ve görme engelli olma durumunun yasal olarak öğretmenlik yapmaya elverişli olduğu hatırlatılmıştır.

-Türkiye'de ilk defa olarak 50 görme engelli öğretmenin katılımıyla "Görme engelli öğretmenlerin sorunları ve çözüm önerileri" temalı ulusal çapta bir çalıştay düzenlenmiştir.

Görüldüğü üzere EGED, görme engelli öğretmenlerin hangi sorunları yaşadığını ve ne gibi çözüm önerilerinin bu problemleri gidereceğini tecrübe etmiş olup; bu sürecin savunuculuğunu yapmaya devam etmektedir.

2009 yılında kurulan ve sonrasında "Görmeyenlerin eğitim öğretim platformu" adını alan e-posta grubumuz, halen aktif olarak paylaşımların yapıldığı bir platform olma özelliğini sürdürmektedir. Grubumuzda farklı branşlarda görev yapan birçok görme engelli öğretmen bulunmaktadır. Bu kişiler grubumuzda mesleki deneyimlerden teknolojik gelişmelere, erişilebilir kaynak oluşturma yöntemlerinden yasal düzenlemelere, maruz kaldıkları ayrımcı uygulamalardan bunların nasıl çözülebileceğine, birçok konuda paylaşımda bulunmaktadır. Siz de bu platformun bir parçası olmak isterseniz, grubumuza üye olmak için www.eged.org/egrup adresini inceleyebilir veya bilgi@eged.org e-posta adresine gruba üye olmak istediğinizi belirten bir ileti gönderebilirsiniz.

Derneğimize ait internet siteleri ve sosyal medya hesaplarına ise aşağıdaki bağlantılardan ulaşabilirsiniz:

B) Sosyal medya hesaplarımız:

Derneğimizin Facebook sayfasını takip etmek için
<http://facebook.com/egitimdegormeengelliler>

Derneğimizi Twitter'dan takip etmek isterseniz
<http://www.twitter.com/egediletisim> adreslerini kullanabilirsiniz.

Derneğimizin YouTube kanalını takip ederek yüklediğimiz videolardan
anında haberdar olmak isterseniz,

https://www.youtube.com/channel/UCILBiNYYImhZP-mbE_gwflQ
adresinden kanala abone olabilirsiniz.

C) Diğer iletişim seçenekleri:

Adres: Sanlıhan, Meşrutiyet Mahallesi, Atatürk Bulvarı, No 105/605, Kat 6,
Kızılay Çankaya/ANKARA (06420)

E-posta: bilgi@eged.org

Telefon&Belgegeçer: 03124181412

Mobil: 05357369037

Unutmayalım; değişim, ancak ve ancak, birlikte gerçekleşir!

Giriş

Görme engelli bir kişinin öğretmenlik yapıp yapamayacağı meselesi uzun yıllardır ülkemizde tartışılmaktadır. Ancak Milli Eğitim Bakanlığı'nın son 9 yılda gerçekleştirdiği engelli öğretmen atamaları sonucunda görme engelli öğretmen sayısı 1.5000 civarına yaklaşmıştır. Kaba bir hespla her görme engelli öğretmenin ortalama 200 öğrencisi olduğu varsayıldığında, toplamda 300 bin öğrenci görme engelli bir öğretmenden ders almaktadır. Öte yandan görme engelli öğrenciler arasında eğitim fakültelerini tercih edenlerin oranı oldukça yüksektir. Bu durum, gelecekte görme engelli öğretmen sayısının artmaya devam edeceğini göstermektedir.

Öğretmenlik; insani ilişkilerin yoğun olarak yaşandığı, öğrenci, veli ve idari personel gibi çeşitli paydaşlarla sürekli etkileşim halinde bulunmayı gerektiren, gelişen teknoloji ve şartlara göre güncel bilgi ve beceriler kazanmayı zorunlu kılan dinamik bir meslektir. Şüphesiz, mesleğini layıkıyla yapmaya çalışan bir öğretmenin çalışma motivasyonu yüksek olmalıdır. Ancak bu durum, öğretmenlik mesleğine verilen değer ve çalışma şartlarına göre ele alınmayı gerektiren bir husustur.

Görme engelli öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğini icra edebilmesi için birçok engelle mücadele etmesi gerekmektedir. İlk engel üniversite öğrenimi sırasında başlar. Görme engelli bir öğretmen adayı, ona öğretmenlik yapamayacağını her defasında söyleyen akademisyenlerle mücadele ederek eğitimini tamamlamak zorundadır. Ardından karşısına bu sefer atama sorunu çıkmaktadır. Bakanlık tarafından yapılan engelli öğretmen ataması sonuçlarına göre bir eğitim kurumuna yerleşen görme engelli öğretmenlerin, göreve başlamadan önce sağlık kurullarından alacağı "öğretmen olabilir" ifadeli bir raporu ibraz etmesi gerekmektedir. Zorlu bir sürecin ardından atanmayı başaran görme engelli öğretmenin karşısına bu sefer kurum yöneticileri engel çıkartabilmektedir. Halen tarafımıza ülkemizin her yerinden görme engelli öğretmenlerin derslere alınmayarak geri planda tutulduğu, ek ders isteyenlere engeli bahane edilerek yeterli ders saati verilmediği, uygun olmayan yerlerde nöbet tutmaya zorlandığı, mobinge maruz bırakıldığı gibi ötekileştiren ve ayrımcılık oluşturan haberler gelmektedir.

Bu bilgilerden üniversite öğrenimi sırasında veya mesleğe atanmadan önce haberdar olan görme engelli bir öğretmen adayı büyük bir tereddüt

yaşamakta, mesleğe başlayıp başlamama konusunda kararsız kalmaktadır. Gerçekten de, okul idarecilerinin görme engelli bir kişinin nasıl öğretmenlik yapacağı hususunda yeterli bilgiye sahip olmaması, okulun fiziki ve ders materyali bakımından erişilebilirlik sorunları içermesi, velilerin engelliliğe yönelik farkındalıklarının düşük olması ve Bakanlıkça geliştirilen dijital çözümlerin görme engelli öğretmenlerin kullanımına hitap etmemesi gibi etkenler, görme engelli bir kişinin diğer meslektaşları gibi rahat biçimde mesleğini yapabilmesini zorlaştırmaktadır. Ancak unutulmamalıdır ki; çeşitli erişilebilirlik ve önyargı sorunlarına rağmen, kendi geliştirdiği çözümleri uygulayarak veya diğer görme engelli meslektaşlarının tecrübelerinden faydalanarak bu mesleği başarıyla yapan görme engelli öğretmenlerin sayısı da her geçen gün artmaktadır. Üstelik gelişen teknoloji ve görme engelli öğretmenlerin birbiriyle daha fazla etkileşim halinde bulunabileceği platformların varlığı, bu mesleği yapmak isteyen kişiler için cesaret kaynağıdır.

Görme engelli kişilerin öğretmenlik mesleğini icra edebilmesini kolaylaştıran en önemli etkenlerin başında teknoloji gelmektedir. Bugün görme engelli bir öğretmen, kendisinin kullanabileceği yazılım ve donanımlar ile güçlendirilmiş bir bilgisayar vasıtasıyla tahtaya yazı yazabilmekte, dersini görsel materyallerle zenginleştirebilmekte, öğrencilerine ders notları hazırlayabilmekte ve onlarla daha etkileşim halinde derslerini işleyebilmektedir.

Görme engelli bir kişinin başarılı bir şekilde öğretmenlik mesleğini yapabilmesi ve karşısına çıkan engellerle mücadele edebilmesi için teknolojiyi etkin bir şekilde kullanabilmesi, diğer görme engelli öğretmenlerin tecrübelerinden faydalanabilmesi ve sahip olduğu hakları bilmesi gerekmektedir. Bunun için derneğimiz tarafından kurulan Öğretmenlik ve İstihdam Komisyonu, öğretmenliği bir meslek olarak seçen ve bunun eğitimini alan öğrenciler ile göreve yeni başlayacak öğretmenlerin yararlanabileceği, "Sorularla görme engellilere yönelik öğretmenliğe ilk adım rehberi" kitapçığını oluşturmuştur. Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu tarafından desteklenen ve Sivil Toplum Geliştirme Merkezi (STGM) Derneği tarafından yürütülen Birlikte Hibe Programının yararlanıcıları arasında yer alan derneğimiz, söz konusu program dahilinde hazırladığı bu doküman ile, görme engelli öğretmenlerin yasal hakları ve Görme engelli öğretmenlerin sınıf yönetiminde kullandıkları yöntemlere dair deneyimlerin bir araya getirilmesini amaçlamaktadır. Böylelikle görme engelli öğretmenler hem sahip oldukları hakların daha fazla farkında olacak, hem de desteğe ihtiyaç

duydukları noktalarda diğer görme engelli meslektaşlarının yöntemlerinden yararlanabilecekleri bir dokümana ulaşmış bulunacaklardır.

Doküman iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; görme engelli bir öğretmenin yeni atandığı eğitim kurumunda yapması gereken oryantasyon çalışmaları, idari personel, öğrenci ve velilerle olan ilişkiler, sınıf yönetiminde kullanılacak ipuçları, ölçme ve değerlendirme sürecine yönelik tavsiyeler ve teknoloji kullanımının getirdiği avantajlara değinilmektedir. İkinci bölümde ise, görme engelli öğretmenlerin okul idareleriyle yaşadığı mevzuat kaynaklı sorunlarda başvurulabilecek yasal düzenlemelere değinilmiştir. Görme engelli bir öğretmen ya da öğretmen adayı, bu kitapçıktan yararlanarak aklında oluşan bir soru işaretini giderebilirse, çalışmamız amacına ulaşmış demektir.

1. Bölüm: Kurum içi ilişkiler, sınıf yönetimi ve teknoloji kullanımı

S1. Göreve yeni başlayacak olduğum bir eğitim kurumuna uyum için neler yapmalıyım?

Görme engelli bir öğretmen olarak, göreve yeni başlayacak olduğunuz eğitim kurumunu fiziki olarak tanımanız sizin eğitim – öğretim faaliyetlerini gerçekleştirirken daha aktif ve etkin olmanızı, eğitim kurumu yerleşkesi içinde bağımsız hareket etmenizi sağlayacaktır. Bu nedenlerle göreve başlayacak olduğunuz eğitim kurumunda, mümkünse eğitim – öğretim faaliyetleri dışında kalan bir zaman diliminde, idari personel refakatinde kurum yerleşkesi içinde bulunan tüm birim ve alanlar ile acil durumlarda kullanılacak olan çıkışları gezerek, fiziki oryantasyon sağlamanız önerilmektedir. Bu oryantasyon uygulaması sürecinde baston kullanıyorsak mutlaka baston ile oryantasyon çalışmaları yapılmalı ve

Fotoğraf 1: Beyaz bastonla yolda yürüyen görme engelli bir birey.

eğitim kurumu yerleşkesi içinde bağımsız hareket etme becerilerini kazanmak önceliğiniz olmalıdır.

S2. Göreve yeni başlayacak olduğum bir eğitim kurumunda çalışan yönetici, öğretmen ve diğer personel ile tanışma sürecinde nelere dikkat etmeliyim?

Yeni bir eğitim kurumunda göreve başlayacak olan her öğretmenin, öncelikle görev yapacağı kurumun yöneticilerinden başlamak üzere öğretmen ve diğer personel ile tanışması, insani ilişkiler kurması ve eğitim – öğretim faaliyetleri süresince işbirliği yapması sosyal bir varlık olmanın en doğal sonucudur. Görme engelli bir öğretmen olarak göreve başlayacak

olduğunuz eğitim kurumunun yöneticileri ile tanışmanız ve engel durumunuz hakkında bilgilendirmede bulunarak, eğitim – öğretim faaliyetleri için ihtiyaç duyabileceğiniz yardımcı araç – gereç ve destekleyici materyalleri belirtmeniz önerilmektedir. Profesyonel iş yaşamında, kendini açık ve net bir biçimde ifade edebilen, anlaşılır ve çözüm odaklı iletişim dili kullanan, özgüven sahibi bir birey olmanız, sizi yöneticileriniz nazarında ön plana çıkartacaktır.

Kurumda görev yapan öğretmen ve diğer personele sizi yöneticilerinizin takdim etmesi beklenmektedir. Fakat, böyle bir takdim ve tanışma etkinliği yapılmayacaksa daha önce kurum yöneticilerinizle gerçekleştirdiğiniz tanışma etkinliğini öğretmen ve diğer personel ile sizin tekrar etmeniz gerekecektir. Bu tanışma etkinliklerinde mutlaka engel durumunuz hakkında bilgilendirmede bulununuz.

Kurumda görev yapan diğer personel ile tanışma etkinliğinde ise bu kişilerin daha önce görme engelli bir birey ile çalışmamış olma ihtimalini de göz önüne alınız. Bundan hareketle hangi durumda nelere ihtiyaç duyabileceğinizi uygun bir dille anlatınız. Böylelikle öğretmenler odasında daha verimli ve kaliteli bir zaman geçirebilirsiniz.

S3. Sınıf, laboratuvar ya da atölyelerde fiziki oryantasyon yapmalı mıyım?

Her öğretmenin eğitim – öğretim faaliyetlerini yürüteceği sınıf, laboratuvar ya da atölye gibi alanların fiziki durumlarını tespit ederek, oturma düzeni, teknik donanım ve ders araç – gereçleri hakkında önceden bilgi sahibi olması eğitim – öğretim faaliyetlerinin kalitesini arttıran bir faktördür.

Görme engelli bir öğretmen olarak, eğitim – öğretim faaliyetlerinde bulunacağınız sınıf, laboratuvar ve atölye gibi alanları mutlaka önceden fiziki olarak dolaşmanız ve var olan eğitim teknolojilerini deneyimlemeniz, etkinlik planlama ve sınıf yönetiminde size büyük kolaylık sağlayacaktır.

Görev yaptığınız eğitim kurumunun fiziki imkanları uygun ise sürekli derslik talebinde bulunabilirsiniz. Bu, sınıf oturma düzeni, kullanılacak olan eğitim teknolojileri gibi konularda sürekli değişiklik yapılmasına gerek olmayacağından ve aynı zamanda etkinlik planlama ve sınıf yönetimi açısından kolaylık sağlayacağından önerilmektedir. Bu

mümkün değilse daha önce de değinildiği gibi başta gireceğiniz derslikler olmak üzere okulun fiziki yapısı hakkında bilgi sahibi olmaya çalışınız.

S4. Öğrencilerle tanışma ve oryantasyon etkinliğini nasıl yapmalıyım?

Görme engelli bir öğretmen olarak, eğitim – öğretim dönemleri boyunca bir arada olacağınız öğrencilerle ilk tanışma etkinliği oldukça önemlidir. Diğer tanışma etkinliklerinden farklı olarak siz öğrencilerinize engel durumunuz ile ilgili yeteri kadar kısa ve öz olarak bilgi verebilir ve sınıf yönetimi ile derse katılım, ders materyali ve ödev kontrolü gibi konularda hep birlikte kurallar belirleyebilirsiniz. Unutmayalım ki, çocuk ve gençler gelişim durumları itibarı ile meraklı olurlar ve daha önce görme engelli bir öğretmenleri olmamışsa bazı konularda size sorular yöneltebilirler. Bu sorulara açık yüreklilikle ve anlaşılır bir biçimde cevaplar vermeniz iletişimi kuvvetlendirecek bir unsurdur.

Yeni göreve başlayacak olduğunuz eğitim kurumunda derse gireceğiniz sınıflar hakkında şube rehber öğretmeninden ve Okul Rehber Öğretmeninden bilgi alabilirsiniz. Bu bilgilendirme size sınıf yönetimi konusunda önceden planlama yapmanızı sağlayacak ve varsa özel durumları olan öğrencilerle iletişiminizi kolaylaştıracaktır.

Öğrenciler ile tanışma etkinliği ve ders içeriği hakkında bilgilendirme sırasında öğretmen – öğrenci dengesini korumaya özen gösteriniz. Öğrencilerin sizi ve dersinizi sevmesi elbette önemlidir ancak iletişimde denge sağlanamazsa bu durum dönem sonuna kadar sınıf yönetiminde sorunlar yaşamanıza neden olabilir.

Eğitim – öğretim dönemi içinde farkındalık sağlamaya yönelik “Braille Yazı” atölyeleri gibi farklı uygulamalarda bulunabilir, öğrencilerin engelliliğe yönelik bilgi ve bilinç düzeylerini arttırabilirsiniz.

S5. Öğrenci velileri ile tanışma ve iletişim süreçlerini nasıl yönetmeliyim?

Eğitimin üç ana ayağından biri de velilerdir. Ve eğitim – öğretim süreçlerinin başarılı bir şekilde yürütülmesi Okul – Aile işbirliğini zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle de öğretmenler olarak öğrenci velileri ile iyi bir iletişim dili geliştirmeli, koordinasyon ve işbirliğini sağlayarak, öğrencilerin

eğitim süreçlerinden azami Şekilde faydalanarak, başarılı olmalarını sağlamaya dönük çalıŐmalar yapılmalıdır.

Görme engelli bir ğretmen olarak çalışma hayatı boyunca sürekli olarak ğrenci velileri ile diyalog halinde olacaksınız. Dolayısı ile ğrenci velilerini de eğitimin bir paydaŐı ve parçası olarak görerek, iliŐki kurmak ve işbirliği yapmak önemlidir.

Okul – Aile Birliği toplantılarında ya da Őubeler için ayrı ayrı yapılacak olan Veli Toplantılarında sizlerden kendinizi iyi ifade etmeniz, açık, anlaşılır ve pozitif bir dil kullanmanız beklenmektedir. Öğrenciler hakkında görüş ve düŐüncelerinizi belirtirken bardağın dolu tarafını ön plana çıkartmanız ve sahip olunan kapasitenin daha aktif kullanılması için gerekli motivasyon kaynaklarından söz etmeniz olumlu bir iletişim için anahtar değeri taŐıyacaktır.

Sizinle eğitim durumunuz, yeterlilikleriniz ya da pedagojik formasyonunuz ile ilgili iletişim kuran ğrenci velilerinin kullandıkları dile göre bu konularda konuŐmak ya da konuŐmamak sizin inisiyatifinizdedir. Ancak, olumsuz dil kullanan ğrenci velileri ile polemige girmemeniz önerilmektedir.

S6. Sınıf yönetimini sağlarken nelere dikkat etmeliyim?

Her ğretmen gerek aldığı lisans eğitimi sırasında ve gerekse de verilen pedagojik formasyon ya da hizmetiçi eğitim kursları aracılığıyla sınıf yönetimi ile ilgili konularda belirli bilgi düzeyine sahip bulunmaktadır.

Teorik olarak verilen sınıf yönetimi hakkında bilgiler tek baŐına iyi bir sınıf yönetimi için yeterli değildir. Eğitim kurumunun bulunduğu il ve ilçe, eğitim kurumunun türü ve derecesi, eğitim kurumunun bulunduğu mahallenin sosyo – ekonomik düzeyi ve daha birçok farklı etken sınıf yönetiminde öğretmenlerin kendilerine özel yöntem ve teknikler geliŐtirmelerini zorunlu hale getirmektedir.

Bu kapsamda görme engelli bir ğretmen olarak size önereceğimiz yöntem ve teknikler genel bilgiler olup, sizlerin eğitim ortamlarına göre revize etmeniz beklenmektedir.

Sınıfta ders anlatımı sırasında akışı bozucu tutum ve davranışlarda bulunulmaması için öncelikle sınıf kurallarını hep birlikte belirlemeli ve gerekli hallerde bu kuralları hatırlatmalısınız. Sınıftaki oturma düzeninin değişmemesini sağlamanız size öğrencilere hitap etmekte ve kontrol sağlamakta kolaylık sağlayacaktır.

Sınıfta öğrencilere söz hakkı vermek için çeşitli yöntemler geliştirebilirsiniz. Bu yöntemlere ek olarak “söz almak isteyen öğrencilerin sadece isimlerini söylemelerini isteyebilir ya da sınıf listesinden karışık olarak seçim yapabilirsiniz”. Ancak, sürekli aynı öğrencilere söz hakkı vermek yerine tüm sınıfı kapsayacak şekilde söz hakkı tanımanız arzu edilen uygulamadır.

Sınıfta ses tonunuzu bilinçli bir şekilde kullanmanız sınıf yönetimi için etkili olacaktır. Genel olarak ne duyulmayacak kadar alçak, ne de bağırıyor izlenimi verecek kadar yüksek bir ses tonu kullanmayınız. Sınıfta ders akışını bozucu bir hareketlenme olduğu anda ses tonunuzu yükseltmeniz kontrol sağlayacaktır. Sınıf içinde meydana gelen ders dışı konuşma, tartışma ya da uğultu için öncelikle genel bir uyarıda bulunun. Devam etmesi halinde sınıf içinde hareket ederek, gürültü olan bölümde bir süre ders anlatımına devam ediniz. Eğer gürültü hala devam ediyor ise öğrenciyi ismini söyleyerek uyarınız.

Sınıf yönetimini sağlarken ödül – ceza uygulamalarından daha çok öğrencilerin eğitim haklarının gasp edildiğinden bahsetmeniz, sınıfta ders akışının bozulmasının ve zaman kaybının diğer öğrenciler için başarılarını olumsuz yönde etkilediğini belirtmeniz sınıf içi otokontrolün de çalışmasını sağlayacaktır.

Sınıf yönetiminde başarılı olmak için öğretmenlerin masada oturmaları değil, sınıf içinde hareket halinde olmaları tavsiye edilmektedir. Bu hareketlilik öğrenciler arasında kaynaşmayı engelleyecektir. Bazen öğrencilere yakın olmanız bile potansiyel disiplin sorunlarını asgari seviyeye indirir veya ortadan kaldırır. Dolayısıyla derse gireceğiniz sınıfın düzenini bilmeniz size kolaylık sağlayacaktır.

Sınıf yönetiminde başarılı olabilmek için eğitim – öğretim etkinliklerinin birden fazla duyuya hitap eder şekilde hazırlanması, öğrencilerde sürekli ilgi ve merak odaklı olması da önemlidir. Tekdüze bir

anlatımın, dikkat çekme sürelerinin çok kısa olduğu günümüzde sınıf yönetimine olanak sağlaması beklenmemelidir. Dersi interaktif ve görsel materyaller kullanarak işlenen öğrencilerin ilgi düzeyini yükseltebilecek bir unsurdur.

Öğrencilerinizle daha sağlıklı şekilde iletişim kurabilmek için diyalog halindeyken yüzünüzü onlara dönmeniz, söz hakkı verdiğiniz öğrencilerinizi dinlerken onlara kendilerinin önemli olduğunu hissettirmeniz önemli uygulamalardır. Ayrıca ihtiyaç duyarsanız beden dili konusunda hizmetiçi eğitimler alarak bu konuda kendinizi geliştirebilirsiniz.

Özellikle telefon ve tablet vb. elektronik cihazların ders esnasında ders dışı olarak kullanılması durumuyla ilgili olarak; bu cihazların ders başında yoklama esnasında öğretmen masasında toplanması, cihazların okul genelinde derse girilmeden önce idarenin belirleyeceği bir yerde toplanması veya cihazların okula getirilmesinin engellenmesi gibi çözümler uygulanabilir.

S7. Sınıfta defter doldurma ve yoklama alma işlerini nasıl yapmalıyım?

Görme engelli bir öğretmen olarak sınıfa girdiğinizde yoklamayı kendinizin alması öğrencilerde olumlu bir bakış açısına sebep olacaktır. Bu durum sizin öğrencileri daha hızlı tanımanıza ve haklarında bilgi sahibi olmanıza da katkı sağlayacaktır.

Braille yazı bilenler sınıf listelerini kabartma olarak çıktı alıp, sınıfa girdiklerinde yoklamalarını kendileri alabilirler. Yine aynı şekilde dijital ortamda temin ettiğiniz sınıf listeleri üzerinden yoklama alabilirsiniz. Bunun için okul idaresinden güncel sınıf listelerini istemeniz gerekebilir. Yoklama fişini belirleyeceğiniz asistan öğrenci ile birlikte doldurabilirsiniz. Ancak, yoklama fişlerini siz de Braille olarak ya da bilgisayarınız aracılığı ile not ediniz ve zaman zaman İdare ile paylaşarak, karşılaştırma yapınız.

Sınıf defterine yazılacak olan kazanımları yıllık planınızdan bularak belirlediğiniz öğrencinin yazmasını sağlayabilirsiniz.

S8. Sınıf içinde herhangi bir gerginlik yaşanması halinde ne yapmalıyım?

İnsan olmanın doğası gereği bireyler her zaman aynı düşünceye ve görüşe sahip olamayabilir ya da çocuk ve gençliğin verdiği tahammülsüzlük akran zorbalığına sebep olmaktadır.

İlköğretim düzeyinde bu tür kavgalar öğretmenin sözlü müdahalesi ile hemen sona erebilirken, lise düzeyindeki eğitim kurumlarında maalesef bu müdahale etkili olmayabilmekte ve yaşanan kavgalarda çeşitli yaralayıcı maddeler de kullanılabilir.

Bu nedenlerle sınıfınızda ani olarak gelişebilecek bir kavgaya sözlü olarak müdahale ederken derhal bir öğrenci idareci veya rehber öğretmene haber vermek üzere gönderilebilir.

S9. Eğitimde teknolojiyi nasıl kullanabilirim?

21. Yüzyılda hayatın her alanı teknolojik dönüşüme uğrayarak değişmektedir. Bu kapsamda da eğitim teknolojileri her geçen gün yenilenmekte ve gelişmektedir. Ülkemizde FATİH Projesi adı altında eğitimde dijitalleşmenin ilk adımları atılmıştır. Öğretmen olarak dersinizin çeşitli eğitim içerikleri ile zenginleşmesi, öğrencilerin ilgi ve dikkatlerinin uzun süre sağlanması ve öğrenci katılımını teşvik eden etkileşimli bir ders anlatımı için mutlaka eğitimde teknoloji kullanılmalıdır.

Teknolojinin gelişmesi görme engelli öğretmenlerin interaktif şekilde ders işlemesini kolaylaştırmış, daha fazla görsel malzemeye erişme ve kullanma olanağı sağlamıştır. İnternette her branş için açılmış siteler ve sosyal medya grupları mevcuttur. Burada birçok konuya ilişkin kullanılabilecek materyaller paylaşılmaktadır. Ayrıca kendiniz de materyal hazırlayabilir ve öğrencilerinize sunabilirsiniz. Kendi hazırladığınız bir dokümanın çıktısını alarak öğrencilerinize fotokopi olarak dağıtabilirsiniz. Görme engelli bir öğretmen olarak bilgisayar ya da etkileşimli tahtalarda ekran okuyucu programlar kullanabilir ve kendi içerikleriniz ya da Eğitim Bilişim Ağı (EBA) platformu üzerinde var olan içerikler ile derslerinizi zenginleştirebilirsiniz. EBA Ders platformunu ekran okuyucu yazılımların

erişebildiği ölçüde aktif şekilde kullanmaya çalışarak öğrencilerinizle olan iletişiminizi daha güçlü hale getirebilirsiniz. Etkileşimli tahtaların mevcut olmadığı durumlarda kendi bilgisayarınızı veya tabletinizi bir projeksiyon yoluyla yansıtabilirsiniz. Bununla birlikte E-Okul ve MEBBİS gibi uygulamaları da ekran okuyucu yazılımlar ile kullanabilirsiniz. Bu uygulamalarda birtakım erişilebilirlik sorunları mevcut olmakla birlikte, pratik yaparak kullanım alışkanlığı kazanabilirsiniz.

S10. Pano ya da poster hazırlarken görselleri nasıl kullanabilirim?

Eğitim – öğretim faaliyetleriniz süresince zaman zaman görsel materyallerden faydalanmanız gerekecektir. Pano ya da poster hazırlarken kullanacağımız görsel materyalleri zümre öğretmenleri ya da öğrencileriniz ile hazırlayabilirsiniz. Sunum yaparken size kolaylık olması açısından pano ve posterin belirli bölümlerine Braille olarak betimleme yapabilirsiniz.

Eğer kendiniz bir pano ya da poster hazırlayacaksanız sunum yapmadan önce zümre öğretmeni ya da öğrencileriniz ile paylaşarak, materyal hakkında görüş alışverişlerinde bulunmanız faydalı olacaktır.

S11. İdare tarafından yapılan tebligat ve duyurulara nasıl ulaşabilirim?

Görme engelli bir öğretmen olarak Bakanlık, İl Müdürlüğü ya da Kurum tarafından yapılan duyurulara erişebilmek için İdare ile görüşme yaparak, bu duyuruların PDF ya da MS Word gibi text formatlarda size gönderilmesini talep edebilirsiniz.

Size özel olan tebligatlarda ise mutlaka yazılı tebligatı imza karşılığında alınız ve muhafaza ediniz.

S12. Anma ve kutlama programları ile komisyon çalışmaları gibi görevler üstlenmeli miyim?

Her yeni eğitim-öğretim yılı başında gerçekleşen kurul toplantılarında, eğitim kurumunun ihtiyacına göre komisyonlar kurulmakta ve bu

komisyonlar öğretmenler tarafından yürütölmektedir. Yine bu toplantılarda eğitim kurumlarında gerçekleşen kutlama ve anma törenlerinde görev alacak öğretmenler belirlenmektedir. Kulüp sorumluluğu ve sınıf rehber öğretmenliği görevlileri de bu toplantılarda netleştirilir. Görme engelli bir öğretmen olarak sorumluluk üstlenmek, eğitim kurumunun gelişimine yön verecek faaliyetlere katılmak ve anma programı, komisyon çalışmaları ve kulüp danışmanlığı gibi görevleri yerine getirmek, öğrenci ve idari personel nezdinde saygınlığınızın artmasını sağlayacak önemli bir faktördür. Dolayısıyla eğitim kurumunda tüm öğretmenlerin aldığı görevlere sizin de talip olmanız tavsiye edilmektedir.

S13. Ölçme ve değerlendirme sürecinde nelere dikkat etmeliyim?

Yapacağınız sınavların sorularını kendiniz bilgisayarınızda hazırlayabilir ve yeteri kadar çıktı alabilirsiniz. Her öğrenci için veya öğrenci grupları için soruların yerleri değiştirilmiş veya ayrı sorulardan oluşmuş şekilde sınav kağıtları hazırlamak da bazı öğretmenlerin kullandığı bir yöntemdir. Sınavların yapılış sürecinde nöbetçi öğretmen veya zümre öğretmeninden gözetmenlik için destek isteyebilirsiniz. Özellikle klasik soruların bulunduğu bir sınavın kağıtlarının okunması sürecinde gören bir kişiden destek almanız mevcut şartlarda kaçınılmaz bir durumdur. Bu noktada kağıtları okuyan kişinin sizin değerlendirme ölçütlerinize ve hassasiyetlerinize uygun davranması önem arz etmektedir. Bu kişi bir yakın bir tanıdığınız, okuldan bir meslektaşınız veya ücret karşılığında destek aldığınız bir öğrenci olabilir. Ancak hatırdı tutulması gereken şey, değerlendirmeyi sizin yapmanızın gerekliliğidir. Kağıtları okuyan kişi yalnızca size kolaylaştırıcılık yapmaktadır. Değerlendirme tamamen sizin kontrolünüzde olmalıdır. Sınavlarınızı test olarak yapıyorsanız optik okuyucu kullanmanız tavsiye edilmektedir.

2. Bölüm: Görme engelli öğretmenlerin yasal hakları

S1. Görme engelli öğretmenlerin "öğretmen olabilir" ibareli rapor almasının yasal dayanağı nedir?

Engelli öğretmenlerin atanmasına dair hükümler MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETMEN ATAMA VE YER DEĞİŞTİRME YÖNETMELİĞİ'nin "Engellilerin ataması" başlıklı 10. maddesinde ayrıntılı olarak belirtilmektedir. Söz konusu yönetmeliğin 10/1. maddesinde "Görevini devamlı yapmasına engel olabilecek akıl hastalığı bulunanlar hariç olmak üzere, engellilerin öğretmenliğe atamaları, 2/1/2014 tarihli ve 2014/5780 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Engelli Kamu Personel Seçme Sınavı ve Engellilerin Devlet Memurluğuna Alınmaları Hakkında Yönetmelik hükümleri çerçevesinde yapılır"; 10/3. maddesinde ise "Engelli adayların, 30/3/2013 tarihli ve 28603 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelikte belirtilen sağlık kurumlarından rapor almaları ve engellilik durumlarının başvurdukları alan itibarıyla öğretmenlik yapmaya elverişli olması gerekir" hükümleri bulunmaktadır. Buna göre Bakanlık, görevini devamlı yapmasına engel olabilecek akıl hastalığı bulunanlar dışında başka bir engel durumu olanların öğretmen olamayacağı yönünde bir tutum sergilememektedir. Yani söz konusu yönetmelikte görme engellilerin öğretmen olamayacağına dair herhangi bir hüküm bulunmamaktadır.

S2. "Öğretmen olabilir" ibareli raporu almakta zorlanan görme engelli bir öğretmen ne yapmalıdır?

Son dönemde yapılan atamalarda görme engelli öğretmenlerin "öğretmen olabilir" ifadeli rapor almakta zorlanması nedeniyle; Eğitimde Görme Engelliler Derneği olarak bu sorunun çözümü için Sağlık Bakanlığı'na idari başvuruda bulduk. Bunun üzerine; SAĞLIK BAKANLIĞI – Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü'nden dağıtımlı olarak 81 il Sağlık Müdürlüğü'ne gönderilen yazıda; mevzuat bakımından görme engellilerin öğretmen

olmasında herhangi bir mahsur bulunmadığı açıklanarak, sağlık kurullarının ilgili mevzuat konusunda bilgilendirilmesi ve görme engelli adayların mağduriyet yaşamaması için gerekli tedbirlerin alınması istendi. Buna göre, gelecekte "ğretmenlik yapabilir" ibareli bir rapor almakta zorlanan görme engelli bir ğretmen, söz konusu belgeyi sağlık kurullarına ibraz ederek gerekli işlemin yapılmasını talep edebilecek. Zira bu yazı, görme engellilerin öğretmenlik yapmasında hiçbir mahsur bulunmadığı noktasında, Sağlık Bakanlığı imzalı bir uyarı ve bilgilendirme niteliği taşıyor.

Not: Söz konusu yazıya bu dokümanın "Yararlanılan mevzuat ve resmi belgeler" bölümünden ulaşabilirsiniz.

S3. Aday ğretmenler tek başına derse girebilir mi?

Milli Eğitim Bakanlığı - ğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü, tüm valiliklere 43501582-774.01.01 -E. 11771868 sayılı ve "Sözleşmeli Aday ğretmenlerin Yetiştirme Programı" konulu bir yazı göndermiştir. Bu yazıya göre; yetiştirme sürecine dâhil olan aday öğretmenlerin (sözleşmeli ğretmen olarak ataması yapılan/yapılacak olan ve 03.08.2016 tarihli 29790 sayılı Sözleşmeli ğretmen İstihdamına İlişkin Yönetmeliğe tabi olanlar dâhil) atandıkları okul/kurumlarda bağımsız olarak ders, etüt, nöbet vb. görevlerini yerine getirmeleri ve güncellenen eğitim programı doğrultusunda eğitime alınması, 12.10.2016 tarihli 43501582-774-E. 11237687 sayılı makam oluru ile uygun görülmüştür. Her ne kadar valiliklere gönderilen yazının konusu "Sözleşmeli Aday ğretmenlerin Yetiştirme Programı" olsa da, yazı içeriğinde Aday ğretmen Yetiştirme Programında güncelleme yapıldığı vurgulanarak, yetiştirme sürecine dâhil olan aday öğretmenlerin tamamı kastedilmektedir. Ayrıca son dönemde gerçekleştirilen ğretmen atamalarının büyük bir kısmı sözleşmeli olarak yapıldığından, kadrolu aday öğretmenlerin durumu da bu hususta yapılan düzenlemeleri içeren resmi belgelerde kendisine yer bulmaktadır. Özetle, sözleşmeli ya da kadrolu fark etmeksizin; aday öğretmenler, adaylık süresince bağımsız olarak ders, etüt, nöbet vb. görevlerini yerine getirebilirler. Bu hususta okul idaresiyle anlaşmazlık yaşayan görme engelli öğretmenler, yukarıda bahsedilen yasal metinleri dayanak göstererek bağımsız olarak görev alma taleplerini okul müdürlüklerine yazılı olarak iletebilirler.

S4. Adaylık Kaldırma Sınavı'ndan başarılı olamadığım halde aynı eğitim kurumunda görev yapmaya devam edebilir miyim?

Milli Eğitim Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü'nün 29.03.2019 tarihli, 6888891-903.99-E.6196014 sayılı ve "Adaylık sınavında başarılı olamayan engelli öğretmenlerin durumu" konulu yazısında, "Ayrıca Bakanlığımız Öğretmen kadrolarına engelli öğretmen atanarlardan adaylık kaldırma sınavından başarısız olanların 25/06/1983 tarihli ve 18088 sayılı

Resmî Gazete'de yayımlanan Devlet Memurlarının Yer Değiştirme Suretiyle Atamalarına İlişkin Yönetmeliğin "Engellilik Durumuna Bağlı Yer Değişikliği" başlıklı

ek 3. Maddesinin 4. Fıkrası da dikkate alınarak istemeleri halinde eğitim kurumunda görevlerine devam etmeleri hususları ilgili Makam onayı ile uygun görülmüştür." ifadeleri bulunmaktadır. Buna göre Adaylık Kaldırma Sınavı'ndan başarısız olan görme engelli bir öğretmen, aynı eğitim kurumunda görev yapmak istediğini talep edebilir.

S5. Ders programım engel durumuma göre düzenlenebilir mi?

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI ORTAÖĞRETİM KURUMLARI YÖNETMELİĞİ'nin "Haftalık Ders Programı" başlıklı 12. maddesinin 2. fıkrasının a bendinde "Okulların eğitim ortamı, öğretmen durumu, engelli öğretmenler, engelli çocuğı bulunanlar, süt izni kullananlar, fizikî şartlar ve pedagojik esaslar göz önünde bulundurulur." ifadeleri bulunmaktadır. Buna göre, ders programının belirlenmesinde, görme engelli öğretmenin engel durumu göz önünde bulundurulmak durumundadır. Öte yandan, MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI OKUL ÖNCESİ EĞİTİM VE İLKÖĞRETİM KURUMLARI YÖNETMELİĞİ'nde bu konuda ilgili bir düzenleme yapılmış değildir. Dolayısıyla bu kademede çalışan bir öğretmenin ders programı hazırlanırken engel durumunu göz önünde bulundurma talebi mevzuatla güvence altına alınmamıştır.

S6. Görme engelli öğretmennin nöbet tutması zorunlu mudur?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI OKUL ÖNCESİ EĞİTİM VE İLKÖĞRETİM KURUMLARI YÖNETMELİĞİ'nin "Müdür yardımcısı ve öğretmenlerin nöbet görevi" başlıklı 44. maddesinin 11. fıkrasında; " Öğretmenlerden; engelli olanlar, engelli çocuğu bulunanlar ve bakmakla yükümlü olduğu engelli birey bulunanlara nöbet görevi verilmez. Ancak bu durumdaki öğretmenlere istemeleri hâlinde, gün tercihlerine öncelik verilerek nöbet görevi verilir." ifadelerine yer verilmiştir. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ORTAÖĞRETİM KURUMLARI YÖNETMELİĞİ'nin , "Öğretmenlere nöbet görevi verilmesinin esasları" başlıklı 91. maddesinin 2. fıkrasının g bendinde, " Engelli öğretmenler ile engelli çocuğu bulunan öğretmenler nöbet görevinden muaf tutulur. Ancak, engelli öğretmenler ile engelli çocuğu bulunan öğretmenlerden istekli olanların nöbetlerinin belirlenmesinde tercihlerine öncelik verilerek düzenleme yapılır." ifadeleri bulunmaktadır. Buna göre, gerek okul öncesi ve ilköğretim, gerekse ortaöğretim kademelerinde çalışan görme engelli öğretmen nöbet görevinden muaf tutulmuş; ancak istemesi halinde bu görevi yapmasına engel olunmamıştır. Ayrıca nöbet görevini yerine getirmek isteyen görme engelli öğretmenin engel durumunun göz önünde bulundurulması da gerekmektedir. Diğer taraftan, bu düzenlemelere rağmen kendisine nöbet görevi verilmeyen veya nöbetlerinin belirlenmesinde engel durumu dikkate alınmayan görme engelli bir öğretmen de, yukarıdaki mevzuatı gerekçe göstererek, kurum müdürlüğüne yazılı olarak talepte bulunabilir.

S7. Norm fazlası değilim ancak yine de bana az sayıda ders veriliyor. Bu hususta haklarımı koruyan yasal düzenlemeler mevcut mudur?

16/6/2014 tarih ve 2014/6459 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla, "MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINA BAĞLI EĞİTİM KURUMLARI YÖNETİCİ VE ÖĞRETMENLERİNİN NORM KADROLARINA İLİŞKİN YÖNETMELİK" yürürlüğe girmiştir. Bu Yönetmeliğin 15. maddesi "Okul öncesi öğretmeni norm kadrosu", 16. maddesi "Sınıf öğretmeni norm kadrosu", 17. maddesi "Özel eğitim öğretmeni norm kadrosu", 18. maddesi "Genel bilgi ve meslek dersleri öğretmeni norm kadrosu", 19. maddesi "Atölye ve laboratuvar öğretmeni norm kadrosu", 20. maddesi "Alan/Bölüm, atölye ve laboratuvar şefi norm kadrosu" ve 21. maddesi "Rehberlik alan öğretmeni norm

kadrosu" başlıklarına ayrılmıştır. Eğitim kurumundaki branşınıza göre ilgili Yönetmeliğin kendinize uygun maddesindeki koşulları inceleyebilirsiniz. Söz konusu Yönetmeliğin Genel bilgi ve meslek dersleri öğretmeni norm kadrosu" başlıklı 18. maddesinin 1. fıkrasında şu ifadeler bulunmaktadır: "Örgün ve yaygın eğitim kurumlarında, genel bilgi ve meslek dersleri toplam ders yükü;

a) 6-31 saate kadar 1,

b) 31-42 saate kadar 2,

c) 42'den fazla olması hâlinde her 21 saat için 1, genel bilgi ve meslek dersleri öğretmeni norm kadrosu verilir. Bu şekildeki hesaplama sonrasında artan ders yükünün en az 15 saat olması halinde ilave olarak 1 genel bilgi ve meslek dersleri öğretmeni norm kadrosu daha verilir."

Özetle; çalıştığınız kurumda dengeli olarak ders dağılımı yapılmamışsa ya da size rağmen geçici ya da ücretli öğretmen görevlendirilmişse, yukarıdaki mevzuat düzenlemelerini dayanak göstererek adil bir ders dağılımı yapılmasını okulunuzdan yazılı olarak talep edebilirsiniz.

S8. Engelli öğretmen norm fazlası olur mu?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETMEN ATAMA VE YER DEĞİŞTİRME YÖNETMELİĞİ'nin "İhtiyaç ve norm kadro fazlası öğretmenlerin yer değiştirmeleri" başlıklı 53/5. maddesinde "Ancak ilgili mevzuatına göre alınan sağlık kurulu raporunda en az yüzde kırk oranında engelli olduğu belirtilen öğretmenler ile ağır engelli raporlu eşi veya bakmakla yükümlü olduğu birinci derece kan hısımları bulunan öğretmenlerden norm kadro fazlası konumunda bulunanlar, engellilik durumlarının devamı süresince resen görev yeri belirlemeden istisnadır" ifadesi yer almaktadır. Bu ifadeye göre engelli bir öğretmen norm fazlası olabilir; ancak resen atamadan muaftır. Yani kendi isteği olmaksızın başka bir kuruma ataması yapılamaz. Derneğimize norm fazlası görme engelli öğretmenlerin bu mevzuata rağmen başka bir kuruma kadrosuyla atamasının yapılmak istendiği ya da geçici olarak görevlendirildiği yönünde bilgiler ulaşmaktadır. Böyle bir durumla karşılaşan görme engelli öğretmen, yukarıdaki düzenlemeyi gerekçe göstererek kurumunda kalmak istediğini içeren yazılı bir dilekçeyi

okul müdürlüğüne sunabilir. Öte yandan bazı kurumlar ve il/ilçe Milli Eğitim Müdürlükleri, engelli öğretmeni norm fazlası göstermeyip ondan sonra gelen en düşük hizmet puanı olan öğretmeni norm fazlası olarak kabul etmektedir. Bu durum hem görme engelli öğretmeni, hem de norm fazlası gösterilen öğretmeni zor durumda bırakmaktadır. Ayrıca norm fazlası olan görme engelli öğretmen, kendisi norm fazlası gösterilmediği için, istemesi halinde norm fazlası öğretmenlere verilen yer değiştirme hakkından da yararlanamamaktadır. Son olarak; norm fazlası öğretmene ders verilip verilmemesi durumu çoğunlukla okul idaresinin tasarrufundadır.

S9. Görme engelli öğretmenler aynı eğitim kurumunda ne kadar çalışabilir?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETMEN ATAMA VE YER DEĞİŞTİRME YÖNETMELİĞİ'nin "Öğretmenlerin aynı eğitim kurumunda azami çalışma süresi" başlıklı 48/1. maddesinde, "Öğretmenler, aynı eğitim kurumunda adaylık dâhil toplamda en fazla 12 yıl görev yapabilir" ifadesi bulunmaktadır. Ancak aynı başlıklı 48. maddenin 11. fıkrasına göre bu hüküm engelli öğretmen için uygulanmamaktadır. Yani görme engelli bir öğretmen, dilediği takdirde aynı eğitim kurumunda 12 yıldan fazla bir süre çalışabilir.

S10. Engellilik durumumu mazeret göstererek yer değiştirebilir miyim?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETMEN ATAMA VE YER DEĞİŞTİRME YÖNETMELİĞİ'nin "Mazeret ve engellilik durumuna bağlı yer değiştirmeler" başlıklı 49/1. maddesinde; "Öğretmenlerin; aile birliği, sağlık, can güvenliği mazeretlerine veya engellilik durumuna bağlı yer değiştirmeleri hakkında, Devlet Memurları Kanunu ile Devlet Memurlarının Yer Değiştirme Suretiyle Atanmalarına İlişkin Yönetmelik hükümleri uygulanır" ibareleri bulunmaktadır. Bu şekildeki yer değiştirmeler, yarıyıl ve yaz tatillerinde yapılır. Bu atamalarda hizmet puanı üstünlüğü önem taşır. Buna göre sizden daha yüksek hizmet puanına sahip bir kişi tercihleriniz arasında bulunan bir kurumu seçmezse siz atanabilirsiniz. Bu noktada il ve ilçe Milli Eğitim Müdürlükleri tarafından farklı yorumlanan önemli bir husus bulunmaktadır. Adaylığı kaldırılmayan ya da adaylığı kaldırılrsa da atandığı kurumda en az bir yıl çalışmayanlar, aile birliği mazeretine bağlı olarak yer değiştirme isteğinde

bulunamaz. Ancak bu durum engelliler için söz konusu değildir. Yönetmelikte engellilerin adaylığı kaldırılmamasına ya da çalıştığı kurumda bir yılını doldurmamasına rağmen engellilik durumuna bağlı yer değiştirme isteğinde bulunamayacağına ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. Nitekim Bakanlık da bu minvalde görüş belirtmiş; adaylığı kaldırılmayan ve çalıştığı kurumda bir yılını doldurmayan engelli öğretmenlerin engellilik durumuna bağlı yer değiştirme istekleri kabul edilmiştir.

S11. Okul müdürlüğüne verdiğim dilekçemin işleme alınmaması mümkün müdür?

Mevzuat gereği dilekçelerin işleme alınmaması gibi bir durum söz konusu değildir. Okul müdürlüğü sizin her türlü yazılı dilekçenizi kaydetmek zorundadır. Üstelik artık dilekçeler Doküman Yönetim Sistemi (DYS) üzerinden dijital ortama da aktarılmaktadır. Dilekçenizi verdiğiniz esnada dilekçenizin durumunu sorgulayabileceğiniz bir evrak kayıt sayısı mutlaka verilmelidir; bunu almayı kesinlikle ihmal etmemelisiniz. 3071 sayılı DİLEKÇE

HAKKININ KULLANILMASINA DAİR Kanun'un 7. maddesine göre dilekçenize 30 gün içerisinde olumlu ya da olumsuz olarak yanıt verilmesi gerekmektedir. Eğer okul idaresinin dilekçenizi işleme almadığından endişe ederseniz, aynı dilekçeyi daha sonra PTT yoluyla iadeli taahhütlü olarak okul

Fotoğraf 2: Görme engelli öğretmenlerin sorunları ve çözüm önerileri çalıştayı.

müdürlüğüne gönderebilirsiniz. Şayet bu yöntemi denemeye karar verirsiniz, postanın özel bir kargo firmasıyla değil, kesinlikle PTT yoluyla

gönderilmesi gerektiğini unutmayınız.

Yararlanılan mevzuat ve resmi belgeler:

1. 3071 sayılı DİLEKÇE HAKKININ KULLANILMASINA DAİR KANUN:<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3071.pdf>

2. 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu:
<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin1.Asp?MevzuatKod=1.5.657&MevzuatIli ski=0&sourceXml>

3. Devlet Memurlarının Yer Değiştirme Suretiyle Atanmalarına İlişkin Yönetmelik:
Fotoğraf 4: Çalıştaya dair fotoğraf. <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin1.Asp?MevzuatKod=3.5.836525&MevzuatIli ski=0&sourceXml>

4. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETMEN ATAMA VE YER DEĞİŞTİRME YÖNETMELİĞİ:
<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Asp?MevzuatKod=7.5.9988&sourceXml>

5. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINA BAĞLI EĞİTİM KURUMLARI YÖNETİCİ VE ÖĞRETMENLERİNİN NORM KADROLARINA İLİŞKİN YÖNETMELİK:
<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Asp?MevzuatKod=3.5.20146459&MevzuatIli ski=0&sourceXml>

6. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI OKUL ÖNCESİ EĞİTİM VE İLKÖĞRETİM KURUMLARI YÖNETMELİĞİ:
<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Asp?MevzuatKod=7.5.19942&MevzuatIli ski=0&sourceXml>

7. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ORTAÖĞRETİM KURUMLARI
YÖNETMELİĞİ:

<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.18812&MevzuatIliski=0&sourceXml>

8. Engelli Kamu Personel Seçme Sınavı ve Engellilerin Devlet
Memurluğuna Alınmaları Hakkında Yönetmelik:

<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=3.5.20145780&MevzuatIliski=0&sourceXml>

9. Erişkinler İçin Engellilik Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik:

<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.31275&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=erişkinler için>

10. Aday Öğretmen Yetiştirme Programı Valilik Yazısı:

http://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_08/03192303_ADAY_YYR ETMEN_YETYYTYRME_PROGRAMI_VALYLYK_YAZISI.pdf

11. SAĞLIK BAKANLIĞI – Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü'nün
"Görme Engelli Öğretmenlere Verilen

"Öğretmenlik Yapabilir" Konulu

Rapor Hk." Başlıklı yazısı: <http://www.eged.org/node/488>